

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ
СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Дмитра Мусійовича Фесенка

ПОЛТАВА 2025

УДК 657

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1. Полтавський державний аграрний університет (25 березня 2025 р.). Полтава, 2025. 1015 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ВАСИЛІШИН СТАНІСЛАВ – д.е.н., професор, директор Інституту обліку і фінансів Національної академії аграрних наук, провідний вчений Відділення аграрної економіки і продовольства НААН, САРА

ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА ТЕТЯНА - д.е.н., завідувач кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів НТУ «Харківський політехнічний інститут»

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБЄЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин НТУ «Харківський політехнічний інститут»

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин НТУ «Харківський політехнічний інститут»

ПРИСТЕМСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР – д.е.н., професор, професор кафедри підприємництва, обліку та фінансів Херсонського державного аграрно-економічного університету

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

КНОМУН РЕТРО - doktor habilitowany, profesor, Akademię Kujawsko-Pomorską

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, в.о. зав. кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ДРАНУС ВАЛЕНТИН – к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту Чорноморського національного університету імені Петра Могили

ПРИЙДАК ТЕТЯНА– к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Конференція присвячена пам'яті видатного науковця, Заслуженого працівника вищої школи Української РСР, професора Дмитра Мусійовича Фесенка. У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розміщено результати досліджень вітчизняних науковців, присвячених актуальним проблемам та перспективам розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством.

© Автори, 2025

© Кафедра обліку і оподаткування, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

ПАНЧЕНКО ЄЛИЗАВЕТА, здобувач вищої освіти
 Науковий керівник – **ЄРМОЛАЄВА МАРИНА**, к.е.н., доцент,
 професор кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ

Згідно з методологічними вимогами і трактуваннями П(С)БО 26 «Виплати працівника» теоретики та практики обліку визнають п'ять видів виплат працівникам, які нормативно уже класифіковані за визначеними раніше подібними ознаками, а саме: поточні виплати; виплати інструментами власного капіталу підприємства, виплати по закінченні трудової діяльності; виплати при звільненні; інші довгострокові виплати [1].

Українські підприємства надають своєму персоналу поточні виплати у наступних практичних проявах: заробітна плата за тарифною і відрядною формою; інші нарахування як прояви додаткового фонду оплати праці (переважно різні види доплат); виплати за невідпрацьований час (сюди входять усі визначені однойменним законом види відпусток та інший оплачуваний невідпрацьований час); премії та інші заохочувальні виплати, основною відмітною рисою часового маркування яких є непроходження дванадцяти місяців з дати, у якому працівники уже виконали цю роботу.

Досі існує методологічна невизначеність стосовно непоточних виплат персоналу, наразі їх немає у практиці, однак у перспективі вони мають шанс виникнути як наслідок повноцінного завершення реформи системи пенсійного забезпечення громадян України (перехід з солідарної до накопичувальної системи).

Слід визнати існування неузгодженості термінології, яку практикують у процесі для нарахування окремих видів виплат. Це стає очевидним, порівнюючи вимоги основних нормативних актів: Закону України «Про оплату праці», Кодексу законів про працю а також П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [1, 4, 5, 6].

Працюючи над узгодженою і універсальною класифікацією виплат працівникам, слід починати з узгодження норм національного стандарту та міжнародного еквівалентного стандарту 19 «Виплати працівникам» [2, 3, 4].

На рис. 1 наведено основні види виплат, що будуть мати місце у процесі трудових відносин представника найманого персоналу з юридичною особою-працедавцем.

Практичне значення наведеної схеми полягає у класифікації відповідних видів виплат, як передумови їх видового визначення та оцінки у процесі облікового відображення (йдеться про вірний вибір синтетичних рахунків). Так, оцінка може провадитися із застосуванням таких її видів стосовно зобов'язань і, водночас, методологічних принципів одинадцятого національного облікового стандарту : поточна собівартість чи теперішня вартість.

Не слід забувати, що окремі види виплат працівникам будуть за методологічною природою і ознаками відноситися до забезпечень, що

підпорядковуюються П(С)БО 11 «Зобов'язання». Значить, виплати, що підлягають накопиченню, будуть визнаватися і у подальшому обліковуватися у складі забезпечень, а і вже інші виплати працівникам – будуть визнаватися і обліковуватися у складі зобов'язань.

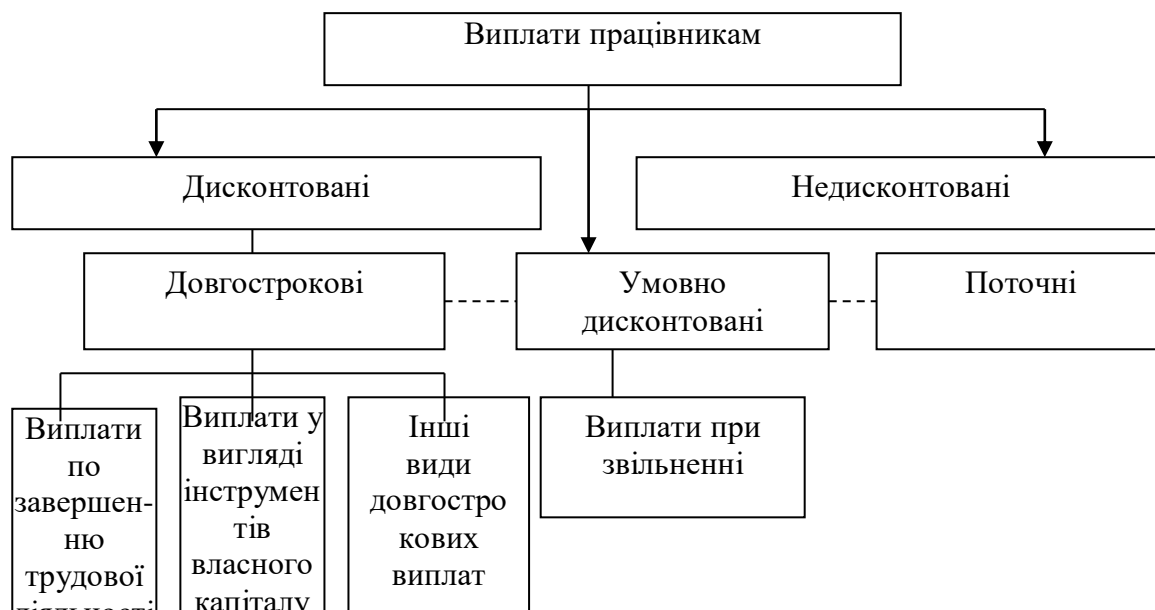

Рис. 1. Уніфікована класифікація виплат працівникам

Якщо співставити видове наповнення еквівалентних структурних елементів заробітної плати, за нормативними вимогами Закону України «Про оплату праці» та за нормативними вимогами Інструкції зі статистики оплати праці № 5 та аналізувати той же перелік виплат працівникам за нормативними вимогами П(С)БО 26 «Виплати працівникам», маємо висновок, що заробітна плата буде акумулювати риси лиш поточних виплат найманому персоналу, які підприємство здійснить протягом найближчих 12 місяців [1, 5, 6].

Специфікою відрізняються елементи, що представлені заохочувальними та компенсаційними виплатами. У національній бізнесовій практиці набули практичного поширення виплати, що є разовими, наприклад, одноразові заохочення, винагороди по результатах річної роботи тощо. Цей елемент має значний мотиваційний потенціал, оскільки має спроможність забезпечити на практиці участь найманих працівників в капіталі підприємств (якщо йдеться про акціонерне товариство), це здійснюється засобами практики виплат у вигляді інструментів капіталу. В такому разі є всі підстави віднести ці виплати до класифікаційної групи довгострокових, дисконтуючи їх вартість.

Виплати при звільненні визначаються витратами того періоду, в якому виникають відповідні зобов'язання за ними. І зобов'язання й активи, що будуть пов'язані з виплатами по завершенню трудової діяльності будуть обліковані сепаровано за кожною окремою програмою виплат. Нараховані усі внески за такою програмою будуть визнані поточним зобов'язанням у тому періоді, коли найманий персонал у повному обсязі виконав цю роботу.

Бухгалтерам, що нараховують зарплату, доводиться мати справу з принаймні чотирма аспектами і проявами її:

- податковим – обчислюючи податок на доходи фізичних осіб і формуючи податкові витрати за заробітною платою;
- соціально-пенсійним – визначаючи суму нарахувань Єдиного соціального внеску та відрахувань до інших недержавних пенсійних фондів;
- бухгалтерським – формуючи кореспонденцію рахунків за рахунком 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»;
- звітно-статистичним – складаючи звіти з праці та іншу статистичну звітність.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам», Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601. URL: <http://pro-u4ot.info/index.php>.
2. Овсюк Н. В. Бухгалтерський облік розрахунків з оплати праці в контексті застосування вимог міжнародних стандартів фінансової звітності. URL: fkd.org.ua/article/download/28580/25554
3. Мардус Н. Ю. Методичні підходи до обліку, аудиту та аналізу праці і заробітної плати на підприємстві. *Вісник ЖНАЕУ*. № 1 (54), т. 2. 2016. С. 230–236.
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам». URL: www.minfin.gov.ua/document/92431/МСБО_19.pdf
5. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95>.
6. Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Держстату від 13.01.2004 р. № 5 https://www.ukrstat.gov.ua/albom/albom_2025/1.02.02/inst_st_zarplat_2004_zminu17.01.2023.pdf

ОСТАПЕНКО ТЕТЯНА Удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.....	261
ПАНИЦЯ ВЛАДИСЛАВ, НОРКА АЛЬОНА. Науковий керівник – ЛЕГА ОЛЬГА Адаптація систем внутрішнього контролю до сучасних економічних викликів.....	263
ПАНІЧУК ОЛЕКСАНДР. Науковий керівник – МОРОЗ ЮЛІЯ Облікове забезпечення групування зобов'язань для оцінювання кредитоспроможності господарських організацій.....	267
ПАНЧЕНКО ЄЛИЗАВЕТА. Науковий керівник – ЄРМОЛАЄВА МАРИНА Методологічні аспекти класифікації виплат працівникам.....	270
ПАНЧЕНКО НАЗАРІЙ. Науковий керівник - ЛАБІНЦЕВА ОЛЕНА Облік і податки: від традиційної класики до професії майбутнього.....	273
ПАСЕНЧУК ТЕТЯНА. Науковий керівник - ЛУЦЕНКО ІРИНА Облік і податки як фундамент майбутньої економіки.....	275
ПАЦУЛА МАКСИМ. Науковий керівник – САРАХМАН ОКСАНА Аудит фінансового стану банку: основні коефіцієнти аналізу.....	277
ПЕТРИШИНА ДАР'Я. Науковий керівник – ДУБІНІНА МАРИНА Роль та значення первинних документів в обліковій системі.....	280
ПІКУЛЬ СВІТЛАНА. Науковий керівник – ДУГАР ТЕТЯНА Електронна бухгалтерія у сучасному світі: можливість чи необхідність?.....	282
ПІКУЛЬ СВІТЛАНА. Науковий керівник – ДУГАР ТЕТЯНА Порядок проведення аудиту дебіторської заборгованості	284
ПІСТРУЙ АНТОНІНА. Науковий керівник- БУРКОВСЬКА АННА Вплив цифровізації на систему внутрішнього контролю підприємств.....	286
ПОНОМАРЬОВА НАТАЛІЯ Формування облікової та податкової політики капіталізації вартості соціального капіталу у форматі ціннісно-орієнтованого управління підприємством в умовах сталого розвитку.....	289
ПОРТОВАРАС ТЕТЯНА Обліково-аналітична й управлінська інформація та заходи щодо її захисту	292
ПРОКОПИШИН ОКСАНА, СКИБА ГАННА, ЛЕГА ОЛЬГА Роль бухгалтера у забезпеченні ефективності зовнішньоекономічної діяльності.....	295
ПРОКОПИШИН ОКСАНА, ТРУШКІНА НАТАЛІЯ Бухгалтерський облік як специфічна функція управління.....	298
ПРОСКУРНЯ ВЛАДИСЛАВ Інституціональна теорія бухгалтерського обліку у дослідженні його контрольної функції.....	301
RAHULINA IRYNA The role of accounting in the economic security system.....	304
РАДІОНОВА НАТАЛІЯ Значення обліку, економічного аналізу й контролю для системи управління підприємством.....	307
РЕЗНІК ВЕРОНІКА. Науковий керівник – КОЛІСНИК ОЛЕНА Цифрова трансформація бухгалтерського обліку: роль хмарних технологій та цифрових інструментів.....	310

994

